

I N S Δ M

JOURNAL OF CONTEMPORARY MUSIC. ART AND TECHNOLOGY

Rad i poznavanje svog instrumenta su ključni:

Intervju sa Minom Gligorić

Bojana Radovanović

INSAM Journal of Contemporary Music, Art and Technology

No. 7, Vol. II, December 2021, pp. 35–40.

I N S Δ M

Bojana Radovanović*
Muzikološki institut SANU
Beograd, Srbija

RAD I POZNAVANJE SVOG INSTRUMENTA SU KLJUČNI: Intervju sa Minom Gligorić¹

Svojevrсно privremeno ili kontinuirano 'premeštanje' muzičkih, kao i svih ostalih, aktivnosti i događaja onlajn, bio je povod za razgovor sa solo pevačicom Minom Gligorić. Podstaknute, dakle, trenutnom krizom na globalnom nivou, osvrnule smo se na mesto tehnologije u sadašnjosti i budućnosti vokalne pedagogije, a pre toga i na pitanja raznovrsnosti vokalnog izraza u savremenoj muzici, proširene vokalne tehnike u repertoaru i pedagogiji u zemlji i okruženju, te prilikama za pedagoško delovanje u tom polju. Mina Gligorić školovala se na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu u klasi prof. Katarine Jovanović. Nosilac je brojnih nagrada i priznanja, među kojima se ističe nagrada za najboljeg

Photo: Vojislav Danilov

---

* Kontakt autorke: bojana.radovanovic@music.sanu.ac.rs.

¹ Ovaj intervju realizovan je u okviru Muzikološkog instituta SANU, koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

mladog izvođača 2019. godine, koju dodeljuje revija *Muzika klasika*. Usavršavala se radeći sa Olgom Makarinom, Dejvidom Gaulendom, Vladimirom Redkinom, Marjanom Lipovšek. Aktivna je u polju opere, mjuzikla, savremene umetničke muzike i vokalne pedagogije pevanja umetničke i popularne muzike.

Kako su se razvijala Vaša svestrana vokalna interesovanja i kakvi su bili podstreci okoline?

Odrasla sam slušajući kvalitetnu popularnu muziku, bendove poput Pink Floyd, Led Zeppelina, Whitesnake-a, a vokalni uzori bili su mi Vitni Hjuston, Lara Fabian, Celine Dion... Pre formalnog obrazovanja svirala sam gitaru, pisala i komponovala svoje pesme, rano razvila harmonski sluh, a u adolescentskom periodu se pridružila i autorskom bendu. Podrška okoline se pre svega izrazila kroz ove spomenute aktivnosti, ali sam želela da se školujem, u želji da znam kako funkcioniše vokalni mehanizam. Kasnije me je, uz veliki rad i sazrevanje kao čoveka i umetnika privukla kompleksnost umetničkog izraza koju klasična muzika daruje, a to svoje znanje sam nastavila da primenjujem i kroz popularnu muziku, praveći sintezu jednog i drugog žanra, obogaćena i scenskim iskustvom koje opera i pozorište pružaju.

Koje je mesto proširenih vokalnih tehnika (dalje: PVT) u repertoaru umetničke muzike i eventualno drugih vokalnih stilova (muzički teatar, popularni žanrovi...) u kurikulumu pevačkog fakultetskog obrazovanja domaćih institucija?

Proširene vokalne tehnike nisu dovoljno negovane na ovim prostorima. Sve što sam naučila o njima je kroz iskustvo sa kompozitorima savremene umetničke muzike, u samoj praksi. O drugim vokalnim stilovima se tek ne govori, dokaz tome je i nepostojanje stručnih termina na srpskom jeziku. Forma muzičkog teatra više se vezuje za glumce i njihovo površno znanje o vokalnim tehnikama, ali prema onome što ja znam, mi nemamo zvaničnu školu pevanja u domenu muzičkog teatra, jer nažalost ne postoji kadar koji bi o tome govorio.

Koja je Vaša specijalizacija i koje je mesto drugih stilova i PVT u Vašem radu u tom smislu?

Moje zvanje je master muzički umetnik, u oblasti klasičnog pevanja. Na Fakultetu muzičke umetnosti usmerenost je na operskoj literaturi iz perioda

Photo: Željko Jovanović

romantizma, (Verdi, Belini, Pučini), ali sam rano pronašla svoj put u oblasti barokne muzike, rane muzike, u skladu sa svojim senzibilitetom i vrstom glasa, kao i u oblasti solo pesme (lied-a), ali se i dalje rado odazovem pozivu da radim sa kompozitorima savremene umetničke muzike.

Da li se, prema Vašem iskustvu, u našem kontekstu na PVT gleda kao na 'opasne' i štetne vokalne gestove?

Da, to je bilo donekle i moje mišljenje dok nisam sama započela istraživanja, a naravno dugi niz godina i primenila u svom pevanju. Neke tehnike zaista zahtevaju oprez i minimalnu primenu (grunt, growl, rattle...), jer uključuju veću kompresiju mišića larinksa, što može dovesti do povrede. Ipak, mišljenja sam da je pravilna tehnika, dobra kontrola daha, usmerenost ka rezonatorima univerzalna za sve žanrove.

Da li primećujete uticaj drugih jezika (poput nemačkog i engleskog) u domenu PVT terminologije i terminologije kojom se govori o drugim stilovima kod nas (u odnosu na dominaciju italijanskog jezika kada je belkanto u pitanju)?

Da li imamo adekvatne prevode kojima se pedagozi i izvođači koriste ili se upotrebljavaju strani izrazi?

Nažalost, nemamo adekvatne prevode i u našoj literaturi nažalost nisam pronašla reči na našem jeziku. Postoji veliki broj literature koja je vezana za belkanto tehniku, i to mi je bio jedan od orijentira, ali sam mnogo više naučila čitajući stranu literaturu, jer se na Zapadu zaista tome pristupa na temeljan način. Nama su te nove tehnike još uvek strane i nedovoljno proučavane ili prihvaćene (ne računam popularne pevače sa ovih prostora, jer i u razgovoru sa njima dolazim do zaključka da se tehnikom pevanja nisu nikada ni bavili).

Da li formalno obrazovanje kod nas na bilo koji način obrađuje rad u studiju, snimanje, osnove mikrofonske tehnike za pevače?

Samo teoretski, odsek za solo pevanje ima na trećoj godini predmet Tehnologija snimanja zvuka, ali to su opšte informacije, i studenti uglavnom ne pohađaju taj predmet.

Da li mislite da je to važno i koje je mesto tih punktova u Vašoj pedagoškoj praksi?

Važno je, jer je to budućnost, ukoliko ste operiski pevač, na audicije širom sveta morate poslati kvalitetan audio/video snimak, pa tek onda dobijate poziv za dalje. Važno je znati i koji tip mikrofona Vam treba, za svakog je taj izbor individualan, u skladu sa bojom ili tipom glasa. U savremenoj popularnoj muzici, mikrofoni dodatno učestvuju u formiranju zvučne boje, i kao što rekoh, postoje svaki glas drugačiji, pevač mora da zna koji mu mikrofoni najbolje odgovaraju. U privatnoj školi gde radim, nedavno smo vodili i mališane u profesionalni studio kako bi stekli iskustvo i naučili nešto više o studijskom snimanju. Takođe, često odlazim u studio sa učenicima koji su već oformljeni pevači, kako bih pomogla i ispravila greške.

Da li pravite razliku u postavci glasa kod učenika koji se kod Vas usavršavaju u različitim stilskim i žanrovskim okvirima?

Što se tiče samih osnova ne pravim razliku, i duži vremenski period radim isključivo na postavci glasa i vežbama disanja. Tek kasnije u skladu sa ciljevima učenika razdvajam stilove, čak i spominjući razliku između recimo klasičnog pevanja i popularnog. Takođe, kao neko ko je temeljan u vokalnom pristupu, saradujem i sa fonijatrima i fonopedima, želeći da kod učenika osvestim i znanje o anatomiji vokalnog aparata. Ukoliko učenik ima problema sa glasnicama (polipi, zadebljanja), ne dolazi na časove pevanja, već nekoliko meseci radi sa fonopedom, stručnjakom za prevenciju glasa, pa ukoliko se problem reši vežbama, tek onda počinjemo sa časovima pevanja.

Na koji način biste opisali uticaj tehnologije na svoju pedagošku praksu, posebno u poslednjih godinu i po dana? Tu, naravno, mislim na nemogućnost rada uživo i 'preseljenje' na platforme za digitalnu i video komunikaciju sa učenicima.

To je jedno novo iskustvo za mene, koje zahteva i veće ulaganje u samu opremu, jer se nažalost platforma Zoom pokazala kao nepovoljna za pevače, jer sve visoke frekvencije prigušuje. Nadam se da će se u budućnosti napraviti neka platforma koja će biti baš namenjena časovima pevanja.

Koje su, prema Vašem iskustvu, prednosti i mane rada onlajn?

Prednosti su što je ogledalo u učionici (koje svi izbegavaju) sada zamenjeno kamerom, tako da je učenik u svakom trenutku mogao da vidi šta radi, a naravno i to da radim sa ljudima širom sveta, jer je susret uživo onemogućen, kao i to što sam radila sa ljudima koji u svetu pohađaju fakultete specijalizovane za muzičko pozorište, a bili su moji učenici. Mane su loša internet veza, prigušivanje visokih frekvencija u pevanju, nemogućnost za vežbe disanja uz fizički kontakt.

Poslednjih godina primetan je značajan porast broja vokalnih „trenera“ i pedagoga na platformama kao što je YouTube? Kakvo je Vaše mišljenje o tome – da li koristite YouTube za prezentaciju svog rada ili davanje instrukcija i saveta?

Ne koristim YouTube za prezentaciju svog rada, ali to imam u planu. Svakako da što se tiče stranih pedagoga, mnogi imaju veliko znanje i iskustvo, savremene

vokalne tehnike su im bliskije nego nama, ali naravno, ima i onih koji su se samo pridružili tom "trendu", učeći instant preko potrage na Google-u.

Koja je uloga društvenih mreža u Vašem pedagoškom radu?

Zahvaljujuci društvenoj mreži Instagram, interesovanje za časove pevanja je u toku izolacije itekako poraslo. Uvek sam srećna kada mogu da pomognem, da osvestim učenika da je za napredak u pevanju potrebno strpljenje i veliki rad, da pevanje uključuje jedan kompleksan kognitivan proces, ali da je i kao sport, odnosno, da je važno izgraditi mišićnu memoriju. Društvene mreže su doprinele i da dodjem do profesionalnih pevača sa naše muzičke scene koji žele da napreduju.

Da li rad onlajn treba da ostane kao opcija za rad sa učenicima na daljinu i kada se svet „vrati u normalu“? Kakvi su Vaši planovi za naredni period?

Ukoliko je susret uživo nemoguć, onlajn je svakako opcija, još uvek radim sa učenicima iz Kine, Kanade i SAD. Moja želja je da u narednim godinama bude što više pevača koji zaista rade na sebi i svom instrumentu, naročito popularnih obrazovanih pevača, jer znamo da oni uglavnom nemaju znanje konkretno u oblasti pevanja, ali je i želja da se ponovo vrate prave umetničke vrednosti, studiozni pristupi svakoj kompoziciji. Moj plan je da napravim priručnik vezan za savremene vokalne tehnike, baš zato jer znam da trenutno to nemamo na ovim prostorima na našem jeziku, a itekako je neophodan.